

τοῦτο χαίρομαι, πού ἐλπίζω ν' ἀξιώθω κ' ἐγὼ μιὰ μέρα νὰ διδάξω καὶ νὰ μορφώσω μιὰ γενεὰ στὸ «Νέο Σκολεῖον» μὲ τὰ βιβλία, πού ἐφαντάστηκε κ' ἐπόθησε γιὰ τὰ Ἑλληνόπουλα ὁ σεβαστός μου φίλος κ. Φωτιάδης.

Κέρκυρα 22 Ὀκτώβρη 1908

ΗΛΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΚΟΡΕΣ

(Achille Millien)

Τρεῖς κόρες πῆγαιναν στρατὶ, στρατὶ χειροπιαστά.
Ἐσβυνε ἡ μέρα κ' ἔτρεμε τὸ φῶς τοῦ ἀποσπερίτη...
Πρόβαινε ἡ μιὰ καὶ τόνισε τραγοῦδια χαρωπά,
Ἡ δευτέρη ὠνειρεύονταν, καὶ στέναζεν ἡ τρίτη.

Ἡ πρώτη ῥώτης: «Ἀδερφές, τί νῦν ἡ ἀγάπη, τί;
— Δὲν ξέρω, εἶπεν ἡ δευτέρη, μὰ κάπου εἶδα γραμμένο
Χωρὶς ἀγάπη μιὰ καρδιά νὰ ζήσει δὲν μπορεῖ.
— Ἐγὼ τὸ ξέρω, ἀπάντησεν ἡ τρίτη, καὶ πεθαίνω!»

Γενέβη. Μάρτης 1908.

ΤΟ ΧΑΙΡΕ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Τοῦ φίλου Βίχτωρα Ζήνωντα

Χαῖρε Ζωή, πού πρόβαλες πᾶνον ἀπ' τὸ μέγα μνῆμα!
Ροδογέλασαν οἱ οὐρανοὶ κ' ἀντήχησε τὸ κῆμα
Κι' ἀσημολόμωσαν οἱ ἀλπινὲς κορφές! Μὲ ἀνατριχίλα
Γλυστοῦράν ἀπ' τὰ λεβέντικα τοῦ πλάτανου τὰ φύλλα,
Χύνεται πλοῦσιος ὁ χυμὸς κ' ὀρμάει λευκὸ τὸ γάλα
Κ' ἔγεινε νεροπόταμο καὶ πῆρε δρόμο ἡ στάλα.
Μέσ' στὰ βαθεῖα μεσόφυχα, τὸ κάθε πλάσμα δίνει
Τὰ χέρια του τ' ἀλλόκοτα, στὴ νύχτια τὴ γαλήνη,
Κ' ἕνα χορὸν ἀρχίζουν, κ' ἕνα τραγοῦδι λένε...
Κι' ὅσοι ἀγαποὶ διαβαίνουν γροικοῦνε το καὶ κλαῖνε!

Μόναχο. Ἀλωνάτης 1908

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΡΑΜΑΤΑ

1—ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΘΑΜΕΝΟΙ

2—Ο ΑΣΩΤΟΣ

3—ΟΙ ΑΛΥΣΙΔΕΣ

Πουλοῦνται στὸ γραφεῖο τοῦ Νουμᾶ 4 δραχμὲς
τὰ τρία. Μοναχὰ οἱ «Ἀλυσίδες», τρεῖς δραχμὲς.
Στὶς ἐπαρχίες καὶ στὸ ἐξωτερικὸ στέλνονται δίχως
παραπανιστὸ ἔξοδο γιὰ τὰ ταχυδρομικά.

— Παιδί μου, σὺ φαίνεται πέφτεις ἄρρωστος,
σὰν εἶσαι μοναχὸς μὲ τὴ Μαριὼ κ' ὕστερα γίνεσαι
περδίκι... σέ καλὸ σου!

— Θέλω νὰ πῶ πὼς τὰ μεγαλώνετε τὰ πρά-
ματα· μιὰ λιγοθυμιά εἶτανε καὶ τίποτ' ἄλλο!

— Μὰ δὲν εἶτανε κι αὐτὸ λίγο, καὶ μένε Γιάν-
νη! Ἐχεις δίκιο, θέλτσας, συμπεραίνω πόσο θὰ τρώ-
μαξες!

— Ἀ μπᾶ! μοναχὰ ἡ Μαριὼ τρομάζει!

— Μαννούλα, εἶσαι κακιά σήμερα γιὰ μένα· κα-
θόλου δὲ σέ γνωρίζω! — εἶπ' ὁ Γιάννης πειραγμέ-
νος καὶ τραδηχτήκε πιδό πέρα, μὲ κατεβασμένα μού-
τρα.

— Πούσαι, κερά Στάθαινα, εἶπ' ἡ κυρία Σεβα-
στή χαμογελασμένη, πὲς τῆς κόρης σου νὰ μᾶς φέ-
ρῃ αὐτὰ βραστὰ καὶ λίγο γάλα, τίποτις περισσότε-
ρο. Στὸ χάλι ποῦμαστε δὲ χρειάζονται ζιὰφεινιχ!

— Μὰ πὼς τόπαθε, θέλτσας, τοῦτο; στεναχω-
ρήθηκε τίποτα;

— Εἶρω καὶ γώ, παιδί μου! Εἴμανε μέσα ξα-
πλωμένη κ' ἤρθ' ἡ Στάθαινα, ὅζω φρενῶ, καὶ μὲ
φώναξε· τρέχω, τί νὰ ἰδῶ! τὴν ἀφεντιά του σέ κα-
κὸ χάλι κ' ἡ Μαριὼ νὰ τότε τρίβη...

— Πάει καλά!... τάντιστο, θέλτσας, θάτανε

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα Δρ. 3. — Γιὰ τὶς Ἐπαρχίες Δρ. 7
Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ Δρ. 10.

Γιὰ τὶς ἐπαρχίες δεχόμεστε καὶ τριμηνεῖς (2 Δρ. τὴν τρι-
μηνία) συντρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἂν δὲ στείλει μπροστὰ
τὴ συντρομὴ του.

10 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κδόκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια
Ἑθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιο-
δρομου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδε-
ρόδρομου Ὁμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ.
Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτο-
ρεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Τὰ ὑγειονομικὰ χάλια. — Μιὰ φωτισμένη γνώ-
μη γιὰ τὸ Ὀδεῖο μας. — Οἱ διαολοχωρή-
τες. — Δημοτικιστικὸ Κέντρο.

Ο ΥΓΕΙΟΝΟΜΟΣ τοῦ Πειραιῶς ζήτοῦσε 150 δραχμὲς
ἐξομῆματα ἀπὸ κάθε φορτωτὴ (κινέζικα, θαρροῦμε, λέγεται
«ἐφοπιστής» ὁ «φορτωτής», κ' εἶται τὸν γράφουν οἱ φη-
μερίδες μας) γιὰ νὰ τοῦ λευτεροκοινωνήσῃ μίαν ὥρ' ἀρχό-
τερα τὸ βαπόρι του· καὶ ὁ κάθε φορτωτὴς τὸ πλήρως ἀγύ-
γυστα αὐτὸ τὸ χαράται· κ' ἐπειδὴ εἴναι προχτὲς ἕνας νάρ-
κηθὲ νὰ πλερώσῃ, γενήσανε ἄγριες σκηνὲς καὶ βγήσανε ὅλα
αὐτὰ τὰ βρωμερὰ ἄπλυτα στὰ πόρτα ἐπισημότητα.

Οἱ φορτωτὲς τώρα θυμῆθηκαν τὸ Νόμο· τόσον καιρὸ
τὸν εἶχανε ξεχάσει καὶ φροντίζανε μὲ παράνομη μέση νὰ τε-
λιώσουν τὶς δουλίτσες τους. Κι ὅσο κι ἂν οἰκίζονται τώρα
γιὰ τὸ συφοριασμένο αὐτὸ Νόμο, μπορεῖ νὰν τοὺς πῇ κα-
νείς, δίκαια κρινόντας, πὼς δὲ φταίει γιὰ τὸ ἄγριο τσαλα-
πάτημά του ὁ ὑγειονόμος μοναχὰ, μὰ φταῖνε ἴσια κι αὐτοὶ —
ὅπως φταῖνε καὶ κάθε πολίτης πού δίνει τὰ μέσα σὲ κάθε
ἐπὶ ἀλλήλο νὰ παρανομεῖ.

Μὰς θυμίζον κάθε λίγο καὶ λιγάκι τὴν Ἀγγλία. Μὰ
στὴν Ἀγγλία, βλοημένοι, τὸν σέβεται τὸ Νόμο ὁ ἐπάλλη-
λος, γιὰτὶ πρῶτα πρῶτα τὸν σέβεται ὁ πολίτης. Καὶ υπο-
θέτουμε πὼς στὴν Ἀγγλία κανένας πολίτης δὲ θὰ τόλμοιτο
νὰ παρουσιαστῇ τόσο ἀδιάντροπα, ὅπως ἐδῶ, στὸν Ὑπουργὸ
καὶ νὰν τοῦ πῇ πὼς θεωροῦνται τὰ δεῖνα δημόσιο ἐπάλληλο,
γιὰτὶ ὁ Ὑπουργὸς πρῶτα πρῶτα τὸν κ. πολίτη θάραζε
ἀπὸ τὸ σβέρκο καὶ θὰ τὸν παράδινε στὸν Εἰσαγγελέα.

★

πιδό κακὸ — μουρμούρις ὁ Κώστας.

— Τί λές;

— Τίποτις, θέλτσας....

— Ἐλα, Γιάννη, νὰ πάρης τὸ γάλα σου.

Ἡ Μαριὼ ἔφερε ψωμί, αὐτὰ καὶ καφέ μὲ γά-
λα. Μάννα καὶ γιὸς κάτσανε νὰ δειπνήσουν καὶ τῶλ-
λα τὰ παιδιὰ μιλούσανε μὲ τοὺς βαρκάρηδες, ξα-
πλωμένους καὶ στὴν ἀκρογιαλιά σιμά τους. Ὁ Γιάν-
νης ἔπινε τὸ γάλα του ἀνόμεχτα κι ἀφαιρεμένος
κοίταζε κατὰ τὸ πέλαγος, πέρα στὸν κάβο τὸν ἀν-
τικρινὸ, μὲ τὸ γυριστὸ Φανάρι.

— Πὼς μ' ἀρέσει, βρέ παιδιὰ, τοὺς εἶπε, σὰν
ἀποδείπνησε, νὰ βλέπω τὸ φῶς τοῦ Φαναρίου, πού
σὰ νὰ παίζῃ τὸν κρυφτὸ φαίνεται μιὰ καὶ πάλε
σδύνει Ὁ Φάρος αὐτὸς ἐκεῖ θὰν ἀπ' τοὺς καλοῦς,
ἀν κρὶνῃ κανεὶς ἀπ' τὴ λάμψη του. Εἶναι καλῆτε-
ρος ἀπ' τὸ Περιστέρι, δὲν εἶν' ἔτσι, Ἀράπη;

— Πολὺ καλῆτερος! Καὶ τὸ σπῆτι πιδό μ' γάλο
καὶ τὸ Φανάρι πιδό δυνατό κ' ἡ μεριά δὲν ἔχει ταί-
ρι! Τὸ Φανάρι εἶναι χτισμένο σ' ἕνα βράχο ψηλὸ,
στὴν ἀκρὴ ἀκρὴ τοῦ Κάβου. Βγαίνει μέσ' στὴ θά-
λασσα, σὰ νησάκι, πού σμίγει μὲ τὴ στεριά μ' ἕνα
λαιμὸ στενόμακρο. Τριγύρω τὰ βουνὰ γεμάτα πεύ-
κα, λουλουδιζέ: ὁ τόπος ἀπ' τὶς ροδοδάφνες καὶ μο-

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ἀκούσαμε καὶ μιὰ γνώμη ἴσια κι ἀμε-
ρόληπτη γιὰ τὸ Ὀδεῖο μας. Ἰσαμε τώρα ὅσοι δικοὶ μας
μιλήσανε γιὰ τὸ μουσικὸ αὐτὸ ἱδρυμα, γιὰ νὰν τὸ παινέ-
σουν ἢ γιὰ νὰν τὸ κατηγορήσουν, μιλήσανε ἀπὸ συμφέρο
— κι ὅχι πάλι γιὰ τὸ Ὀδεῖο μας, ἀλλὰ γιὰ τὸ διευθυντὴ
τοῦ τὸν κ. Νάζο· μ' ἄλλα λόγια, τὸ παίνεσαν οἱ φίλοι
τοῦ κ. Νάζου καὶ τὸ κατηγορήσανε οἱ ὀχτροὶ τοῦ κ. Νά-
ζου· κι ἀπὸ τὰ παινέματα κι ἀπὸ τὶς κατηγορίες τίποτα
θετικὸ δὲν ἔβγαλε καὶ τὸ Ὀδεῖο ἔμεινε σὰν κατὶ μυστη-
ριώδικο καὶ στοιχειωμένο χτίριο, μαντρωμένο μὲ λογῆς
θρύλους, καλοῦς καὶ κακοῦς, καὶ βυθισμένο σὲ πηχτὸ σκο-
τάδι.

Νά, ὅμως, ποῦρχειται σήμερα ὁ Καλομοῖρης μὲ τὴν
πλατιά του εὐλιχνίεια καὶ σκορπίζει τοὺς θρύλους καὶ λού-
ζει τὸ Ὀδεῖο μὲ φῶς. Κι ὅταν ὁ Καλομοῖρης μᾶς λέει πὼς
τὸ Ὀδεῖο μας μπαίνει στὴν ἴδια σειρά μὲ τὰ καλύτερα
Εὐρωπαϊκὰ Ὀδεῖα καὶ ὁ κ. Νάζος στέκεται στὴν ψηλὴ θέση
πού πρέπει νὰ στέκεται ὁ διευθυντὴς ἐνὸς τέτοιου Ὀδείου —
πρέπει νὰ τὸν πιστέψουμε. Γιατὶ κι ὅσοι δὲν ξέρετε τὸ
λεβέντη αὐτόνε τῆς Ἀλήθειας πού λέγεται Καλομοῖρης,
συλλογιστεῖτε πὼς τοῦ δόθηκε θέση τιμητικὴ στὸ Ὀδεῖο
καὶ δὲν τὴ δέχτηκε, κ' ἔτσι, ὅτι λέει τὸ λέει ἀπὸ πεποί-
θησι καὶ ὄχι γιὰτὶ δὲν μπῆκε στὸ Ὀδεῖο ἢ γιὰτὶ ζητάει
μὲ κολακείες νὰ μπῇ.

Ὑστερ' ἀπὸ τὸ ἄρθρο τοῦ Καλομοῖρη ὁ κ. Νάζος ἔχει
κάθε δικαίωμα νὰ περηφανεύεται πού κατώρθωσε, δουλεύον-
τας ἀκούραστα καὶ τίμια, νὰ δώσει στὴν πατρίδα του ἕνα
τόσο τιμημένο μουσικὸ ἱδρυμα.

★

ΚΑΜΕ καλὸ στοῦ διαόλου τὸ χωριό. Αὐτὴ τὴν παροι-
μία θὰν τὴ θυμήθηκε ἄπειρες φορές ὁ κ. Χαροκόπος, καὶ
τώρα μάλιστα πού τοῦ ρηχτήκανε μὲ λύσσα μερικὲς Ἀθη-
ναϊκὲς φημερίδες γιὰτὶ θέλησε νὰ κάμει μὲ δικούς του πα-
ράδες ὁ ἄνθρωπος μιὰ ἐπαγγελματικὴ σχολὴ στὴν Ἀθήνα
πού νὰ μορφώνονται σ' αὐτὴνε νοικοκυράδες κι ὄχι Μι-
στριωτόπληκτες Ἀρσενειάδες.

Ἐφέροντας ὁ ἄνθρωπος καλὰ τὸ Ρωμαϊκὸ καὶ γνωρίζοντας
πὼς καμὶ δουλιὰ δὲν τελιώνει, ἢ γίνετα ἵστραβὴ κι ἀνά-
ποδη, ἂν πέσει στὰ περίφημα χέρια τῶν περιφημοτατων «ἀρ-
μοδίων», θέλησε μοναχὸς του νὰ φροντίσῃ καὶ νὰ τελιώσῃ
αὐτὴ τὴ δουλιὰ. Τί φυσικώτερο καὶ τί λογικώτερο ἀπ' αὐτό;
Κι ὅμως νὰ σου, δυὸ τρεῖς φημερίδες τοῦ ρηχτήκανε λυσ-
σασμένα καὶ τὸν εἶπανε φασαρία, ρεκλαματζή, ἀνόητο — καὶ
μόνο δολοφόνου καὶ κλέφτη δὲν τὸν εἶπανε ἴσαμε τὴν ὥρα.

Μὴ χειρότερα!

★

ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ τῆς Κρήτης ἔγινε ἕνα «Κέντρο Δημοτι-
κιστικὸ» στὴ Λέσχη τοῦ κ. Κοντυλάκη ἀπὸ μορφωμένα
καὶ λεθενοτόφυχα Κρητικόπουλα. Ἰδρυτὲς του εἶναι οἱ κ. κ.
Στέλιος Χαριτάκης, Γ. Λαμπάκης, Γ. Κοντυλάκης, Γ.
Κουρτοάκης, Ι. Λαχιδάκης, Γ. Στεφανίδης, Κ. Μητσοτά-
κης, Κ. Καλεμικέρης καὶ Χρ. Χριστουλάκης — κι ὁ σκοπὸς
τοὺς φαίνεται ἀπὸ τὶς λίγες αὐτὲς γραμμὲς πού ξεσηκώ-
νουμε ἀπὸ τὸ γράμμα πού μᾶς στείλανε:

σκομυρίζ' ἀπὸ τὶς μυρσινιές. Σὰν πᾶς παρέκει, κατὰ
τὸν Ἀη Νικόλα, βρίσκεῖς λειβάδια πούναι χαρὰ
Θεοῦ τὴν ἀνοιξή. Κεῖ κοντὰ, σέ μιὰ σπηλιά, τρέχει
νεράκι κρούσταλλο!

— Εἶναι κοντὰ τὸ ρημοκλήσι;

— Μιστ' ὦρ' ἀλάργα, πιδό μέσα πὸ τὸν Κάβο,
στὸ λιμανάκι τῆς Βουλιαγμένης.

— Ἐχουμε καὶ δῶ Βουλιαγμένη;

— Ἐχουμε· φαίνεται σεισμὸς θάγινε κάποτες
καὶ βούλιαξε τὸ βουνό, ὅπως εἶτανε μὲ τὰ σπῆτια
κάποιου χωριοῦ. Σὰν εἶναι γυαλί τὰ νερά μπορεῖ
κανεὶς καὶ τώρα νὰ ἰδῇ τὰ σπῆτια στὸν πάτο· ἔτσι
λένε, γὰ δὲν τᾶειδα, νὰ πῶ τὴν ἀμαρτία μου!

— Θάνα· γούπατο, ἄσκημο τὸ μέρος!

— Ἀ μπᾶ! Γιὰ φαντάσου, κύρ Γιάγκο, ἕνα
λιμανάκι τριγυρισμένο μὲ ψηλὰ βουνὰ, καταπράσινα
πὸ τὰ πεύκα ὡς τὴ θάλασσα. Ζερβά, πέντε βήματα
πιδό πάνω, βρίσκεῖς τὸ ρημοκλήσι, κατ' ἀπὸ πλα-
τάνια θεώρατα. Ὁμορφὴ μεριά, ὁμορφὴ! Δὲ σοῦ
κάνει ὄρεξιν νὰ ξεκολλήσῃς. Στὴ Βουλιαγμένη στή-
νουνε μαντριά, γιὰτὶ, βλέπεις, εἶναι χειμαδιά καὶ
πέρα....

— Γιὰ πόση ὥρα μπορούμε νὰ πᾶμε μὲ τὴ
βάρκα στὸ Φανάρι;

«Αποφασισμένοι οἱ δημοτικιστὰδες τῶν Χανιῶ νὰ προ-
δοῦμε σὲ κάποια συστηματικώτερη δρᾶση, ἀρχίσαμε ἀπὸ τὴν
ἔδρυσή κέντρου δικοῦ μας καὶ ἀναγνωστήριον, προωρισμένου
γιὰ τοὺς φίλους μας καὶ προικισμένου πρῶτα καὶ κύρια μὲ
ἔργα τῆς δικῆς μας φιλολογίας.

«Σὲ μέρος μικρὸ, ὅπως εἶναι τὰ Χανιά, φυσικὸ εἶναι
καὶ λίγοι νῶμαστε καὶ μέσα μικρὰ νῶχουμε στὴ διάθεσίν
μας. Γι' αὐτὸ μεγάλη χάρη θὰ χρεωστούμε σὲ ὅλους τοὺς
δικούς μας νὰ μᾶς συντρέξουν, στέλλοντάς μας τὰ ἔργα
τους, ποὺ τόσο ἀπαρχίτητα μᾶς εἶναι καὶ στὶς δικῆς μας με-
λέτες καὶ στὴν ἀπόχρησιν καινούριων φίλων».

«Ὅσοι ἀπὸ τοὺς δικούς μας ἔχουν τυπώσει βιβλία θὰν
τοὺς τὰ στείλουνε βέβαια γιὰ νὰ συντρέξουνε τὰ καλὰ Κρη-
τικέπουλα στὸ ἔργο τους. Τὸ πανόγραμμά εἶναι:

Δημοτικιστικὸ Κέντρο
Δόσχη Π. Κοτυλάκη
Χανιὰ (Κρήτη)

ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΞΩ ΚΟΣΜΟ

Η ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Πέθανε ὁ Σαρντοῦ. Ὁ περίφημος δραματογράφος
ποῦ—καθὼς φαίνεται—ἡ φήμη του εἶναι πολὺ
πιο μεγάλη ἀπὸ τὴν τέχνην του. Γιὰ τὸν ἀπλού-
στατο λόγο πὼς ἀντὶ νὰ κυνηγήσῃ τὴν ἀλήθειαν
τῆς Τέχνης, ἀδιαφοροῦντας γιὰ κάθε ἄλλο, κυνή-
γησε τὸν ἐπαινο τῶν ἀνθρώπων. Θορύβησε πολὺ
μὰ τί θάπομεινῃ ἀπὸ τὸ θόρυβο τοῦτο; μισὴ σελίδα
ἀπὸ τὸ χέρι τῆς ἀνοιχτομάτας Ἱστορίας, μισὴ σε-
λίδα, ὅχι καὶ πολὺ κολακευτικὴ. Χαρακτηριστικὸς
τύπος τοῦ τεχνίτη τῆς σκηνῆς ποὺ ἀντὶ νὰ βάλῃ
ἀπάνου στὴ σκηνὴ ψυχὴς καὶ καρδιᾶς, τὴ ζωὴ μὲ
τὰ δράματά της, γιόμισε καὶ παραγέμισε τὰ
σκηνικὰ σάνιδια, μὲ ὅλα τὰ ἐξωτερικά, μὲ ὅλα τὰ
παρακατιανά, ἢ τὰ ἀπάνου ἀπάνου, μὲ τὰ φορέ-
ματα, μὲ τὰ φτιασιδιά, μὲ τὰ στολιδία, μὲ τὰ
μαραφέτια, μὲ τὰ μπιχλιμυρίδια, μὲ τὰ τεχνά-
σματα, μὲ τὰ ντυσίματα, μὲ τὰ ἀνέκδοτα, μὲ ὅλα
ἐκεῖνα τὰ μικρὰ κατορθώματα, ποὺ χρειάζονται με-
γάλη καπατσούνη, μὰ ἀπὸ ἐμπνευστὴ, βάλ' του
ρίγανη. Τὸ ἰδανικὸ του: τὸ γιόμισμα τῶν θρανίων,
καὶ τὰ παλαμάκια. Τὴν Ἰδέαν; νὰ τὴ βράσω. Γιὰ
τὸ θέατρο· γιὰ τὸ θέαμα. Καὶ γιὰ τὸ εἰσίστασμα
θεαμάτων ποὺ κάνουν ἐντύπωση ὅσο δὲν παίρνει
ἄλλο, εἴτανε μοναδικός. Παρκαπάνου ἀπὸ τὴ μικρο-
νεχνία τοῦ βωντεβίλ δὲν τράβηξε. Ἐνας σοβαρὸς
κριτικὸς τὸν εἶπεν «ἐξαιρέτο βωντεβιλίστα». Εἶχε

καὶ χαρίσματα γελοιογραφικὰ ἀξιοσημεῖωτα. Καρι-
κατουρίσας, διασκεδαστικός. Καὶ ὅμως ὁ πολυφη-
μισμένος αὐτὸς δραματογράφος δὲν εἴτανε γιὰ νὰ
σταθῇ ὅπου στάθηκε. Ἀρχισε μὲ ὅλη τὴ λαμπρό-
τητα, καὶ μὲ ὅλη τὴν ἀξιοπρέπεια. Μὲ φαντασία,
μὲ ζωὴ, μὲ τέχνη. Τὰ πρῶτα τοῦ ἱστορικὰ δρά-
ματα, ἡ «Πατρίδα», καὶ τὸ «Μίσος», ἡ κριτικὴ
τὰ ξεχωρίζει, καὶ μιλεῖ γι' αὐτὰ μὲ σεβασμὸ καὶ
μὲ θαύμασμα. Σαίξπηρος παραστρατισμένος. Μοῦ
φαίνεται πὼς ἔχει ἀρκετὴ ἀναλογία, μέσα στὴν
Ἱστορίαν τῆς γαλλικῆς φιλολογίας, μὲ τὸν Ἀλέ-
ξαντρο Δουμά, τὸν πατέρα. Ἀρχισε καὶ αὐτὸς μὲ
τὴν καλλιτεχνίαν καὶ κατρακύλησε στὴ βιομηχανίαν.
Κι ὁ Σαρντοῦ μᾶς δίνει νὰ στοχαστούμε, τὰν τό-
σοι ἄλλοι, πὼς ὁ πῆγης ποὺ μετρά τὴν ἀξίαν καὶ
τοῦ θιατρικοῦ ἔργου δὲν εἶναι ἡ ἐμπορικὴ ἐπιτυ-
χία του.

*

Ὁ κριτικὸς Ρερμὺ Γκουρμόν σὲ μιὰν ἀπὸ τίς
τσουχτερές κουβέντες του στὸ τελευταῖο ποὺ μᾶς
ἤρθε φυλλάδιον τοῦ «Mercure de France» ὑπο-
στηρίζει, μιλώντας μὲ τὸ στοχαστικὸ του χιούμορ,
γιὰ τὴν παιδείαν καὶ γιὰ τὴν ἀνατροφή, πὼς αὐ-
τός, ἂν τοῦ περνοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι, θὰ τὰ καταρ-
γοῦσε, μὴ καὶ καλὴ, ὅλα τὰ λεγόμενα παιδικὰ
ἀναγνωσμάτια. Ἄν εἶχα, λέει, παιδί νὰ τοῦ
μάθω λ. χ. τὴ γαλλικὴν ἱστορίαν, τοῦ παιδιοῦ μου
ἀμέσως θὰ τοῦ ἔδιναν νὰ διαβάσῃ τὸ Μισελέ. Κ'
ἔτσι τὸ παιδί θάκανε ἀμέσως τὴ γνωριμίαν ἐνὸς με-
γάλου συγγραφέα, ἐνὸς μεγάλου διαλαλητῆ τῶν πο-
λιτισμῶν, καὶ εἶμαι βέβαιος πὼς ὁ μικρὸς μαθητὴς
θὰ κρατοῦσε παντοτεινὰ στὸ θυμητικὸ τὸ συναπάν-
τημά του μὲ τὴ μεγαλοφυΐαν! Στὸν ἀνεμο λοιπὸν
ὅλα τὰ περίφημα παιδαγωγικὰ ἐγχειρίδια τῆς πρώ-
της, τῆς τρίτης, τῆς δευτέρας, καθὼς λέγονται,
χρονίης, ποῦ, καθὼς ὁ Ρερμὺ Γκουρμόν τὸ σημειώνει,
οἱ συγγραφεῖς τους, γιὰ νὰ ἐννοηθοῦν τάχα ἀπὸ
τὰ παιδιά, παιδιαρίζουν οἱ ἴδιοι, καὶ σὲ τι ὕψος μα-
θητικὸ καὶ φτωχό, Θεέ μου! — Ἀπάνου κάτου, ἡ
γνώμη τοῦ γάλλου κριτικοῦ εἶναι ἡ ἴδια μὲ τὴν
ἴδιαν τοῦ κ. Παλαμά στο ἄρθρον τοῦ «Βιβλίου γιὰ τὰ
παιδιά» ποὺ ἔβαλε ὁ «Νουμάς». Τὴν ἴδιαν γνώμην,
ἀνίσως καλὰ θυμούμαστε, ἔριξε στὸ χαρτί ὁ κ.
Παλαμάς, ἰδὼ καὶ δώδεκα χρόνια, καὶ σ' ἓνα τοῦ
ἄρθρου στὴν «Ἐστίν».

*

Συνέδριον φιλοσόφων ἔγινε στὴν Ἀϊδελέβερη, ἰδὼ

καὶ δυὸ μῆνες. Μαζώχτηκαν ἐκεῖ οἱ φιλόσοφοι ἀπὸ
πολλὰ μέρη τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου κόσμου. Καὶ
ἐξανκοιτάξαν ἐκεῖ καὶ ἐξανμιλήσανε γιὰ τὰ μεγάλα
προβλήματα τοῦ συνταράζοντος καὶ τοῦ θὰ συνταρά-
ζουσε πάντα τὸ στοχαστικὸ νοῦ, καὶ ποῦ γεινοῦν
καὶ τὴν ὥρην τούτῃ μεγάλη συγκίνηση καὶ ἡρωϊκὴς
προσπάθεια καὶ λογῆς ἔργα σημαντικὰ φέρουνε
στὴν προσοχὴ καὶ στὴ συζήτησιν τοῦ κόσμου τῆς
σκέψης, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης καὶ μόνον ἐμεῖς
οἱ μακάριοι ἡσυχίαν ἀγομεν καὶ χαμπαρανὶ δὲν παίρ-
νομε. Ἐχτός ἂν τὸ μυρισταθμὸ ψαλλιδιστὰ καὶ κομ-
ματιαστὰ καὶ πρόχειρα καὶ ἀνακατωμένα ἀπὸ καμιά
ἐφημερίδα. Σὲ τμήματα ἑπτὰ χωρίστηκαν οἱ φιλό-
σοφοι γιὰ τὴν εὐκολίαν τῆς δουλειᾶς τους μέσα στὸ
συνέδριον: Ἱστορία τῆς φιλοσοφίας. — Γενικὴ φιλο-
σοφία: μεταφυσικὴ καὶ φυσικὴ φιλοσοφία. — Ψυχο-
λογία. — Λογικὴ καὶ θεωρία τῆς γνώσεως. — Ἠθικὴ
καὶ Κοινωνιολογία. — Διαιτητικὴ. — Φιλοσοφία τῆς
θρησκείας. — Ἐξὸν ἀπὸ τὰ τμήματα συνεδρίασαν
καὶ τέσσερες φορές ὅλοι μαζί οἱ φιλόσοφοι. — Λεῖπαν
ὅμως ἀπὸ τὸ συνέδριον οἱ δυὸ ἐξακουσμένοι ἀρχηγοὶ
τοῦ σύγχρονου φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ. Ὁ ἀμερικανὸς
Οὐίλλιαμ Ζάμες, ὁ πτεράς τοῦ λεγομένου πραγ-
ματισμοῦ (ποῦ δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὸν ὀνομα-
ζόμενο στὴν τέχνην πραγματισμὸ) καὶ ὁ γάλλος
Bergson, ποὺ τὸ τελευταῖον τοῦ βιβλίου «Τὸ δη-
μιουργικὸ ζετούλιμα» τὸ θεωροῦνε οἱ θαυμαστὲς του
τὸ σπουδαιότερον καρπὸ τῆς φιλοσοφικῆς μελέτης
ὕστερ' ἀπὸ τὴν «Κριτικὴν τοῦ καθαροῦ λόγου» τοῦ
Κάντιου. Φυσικὰ, οἱ φιλόσοφοι συζητήσαν, ὅσο παίρ-
νει, μὲ τὴ σοβαρότητα καὶ μὲ τὴ γαλήνη ποὺ τοὺς
ταιριάζει. Ὅμως ἄνθρωποι καὶ αὐτοί. Κι ἀναψαν
καὶ κόρωςαν καὶ φαίνεται πὼς τὰ χοντροκοπανή-
σαν πραγματιστὲς ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ ὀρθολογι-
στὲς ἀπὸ τὴν ἄλλην. Σημαντικὴ καὶ περιέργη θὰ
εἴτανε καὶ ἡ φιλονικία τους ἀπάνου στὸ αἰώνιον τὸ
θέμα: «Τί ἐστὶν ἀλήθεια;»

*

Τὸ πρὸ χοντρὸ μυθιστόρημα βγήκε—ἰδὼ καὶ
λίγους καιροὺς—στὸ Μόναχο. Πλούτισε στὰ γερὰ—
τάχα μὲ τὸν ὄγκον τοῦ μονάχα, ἢ καὶ μὲ τὴν ἀξίαν
του; τὴ γερμανικὴν φιλολογίαν. Συγγραφέας τοῦ ὁ
κ. Ὁθωνας Γιούλιος Μπιρμπάουμ. Τρίτομον: Σελίδες
1541. Ὁ τίτλος τοῦ: Prinz Kuckuck. Ὁ συγ-
γραφέας τοῦ ἔχει καὶ πρόλογον· λέει πὼς τὸ ἔγραψε
ἀπάνου σὲ σχέδιον μελετημένον ἀπὸ πρὶν, καὶ με-

— Σὺν εἶναι καλὸς καιρὸς, σὲ μιὰ μιση ὥρην
πᾶμε.

— Δὲ μοῦ λές, Γιάννη μου, μπᾶς καὶ μοῦχεῖς
σκοπὸ νὰ μοῦ γίνῃς Κολόμπος; τέτοια ταξίδια μα-
κρυνὰ μὲ βάρκες δὲ μ' ἀρίσσουνε!

— Μὴ φοβάσαι, κερά, σὺν εἶναι καλὸς ὁ και-
ρὸς γὰ τὰ παίρνω πάνω μου τὰ παιδιὰ· θὰ πᾶν τὸ
βαρκάκι μου σὺν κοκκῶνα!

— Δὲ μ' ἀρίσουνε τέτοια παιχνίδια! Νὲ πᾶτε
καὶ καὶ ἂ σὰς πιάσῃ κανένας κακὸς καιρὸς νὰ μὴ
μπορεῖτε πιά νὰ ξεμυτίσετε... Τί γίνουμαι γὰ τό-
τες, κύρ Γιάννη; σκαρταδιάζω καὶ πάω καλὰ μου!

— Μιὰ φορὰ τόπαθα, κυρά μου· εἶχα πᾶει ἀπ'
τὸ πρῶτ' στὸ Φανάρι γιὰ ψάρεμα, μὲ σοροκάδα· τὰ-
πομεσήμερο δυνάμωσα, θεοῦ ἔγινε. Θέ καὶ Κύριε!
ποῦ νὰ ξεμυτίσῃς! Ὁ καπτάν-Νικόλας, ὁ φύλα-
κας, καλὸ νᾶχη, δὲ μᾶς ἄφησε νὰ φύγουμε· περά-
σαμε καὶ τὴ βραδυὰ μὲ τὴν ἐλπίδα τὸ πρῶτ' νὰ κα-
λοσυνέψῃ, μὰ ποῦ! ξημερώθηκε βροχή, κατακλυ-
σμός, κάτι κύματα θεριεμένα, ποὺ ξεκλονίζανε τὸ
θεώρατο βράχο σῆριζα! Γὼ δὲν μπορούσα νὰ μείνω
κεῖ πιότερον, κείνη τὴ μέρα ἠθθαίνα πογραφή σ' ἓνα
χαρτί, τί νὰ κάνω; χτυποῦσα τὸ κεφάλι μου, πῆ-
γα νὰ σκάσω!... Εἶχα τότες μιὰ καλὴτερη βαρκού-

λα, ξεφτέρι μονάχα, ποὺ τὴν πούλησα σὲ μιὰ μ'
ἀνᾶχη... ἄς εἶναι! Στὶς ἑντεκα, τὸ μεσημέρι, λο-
γάριζα πὼς θὰ περνοῦσ' ἀπὸ τὸν Κάβο τὸ βαπόρι
γιὰ τὸ Λουτράκι· μόλις τὸ εἶδ' ἀπὸ μακριὰ, ξεφύ-
γω, κρυφά, τοῦ γέρον Νικόλα καὶ τοῦ δίνω, μὲτ'
στὰ ὅλα, νὰ προκάνω τὸ βαπόρι! Θυμάσαι, ρὲ Σό-
φο, τί κακὸ; Τὸ βαρκάκι πετάχτηκε μὲς' στὴ λυσ-
σαμένη φορτωτὴν σὺν παιχνίδι σατανικῶν εἰμάτων
σὰ μεθυσμένοι, ὅλο ἄσπρα βλέπαμε γύρω μας, ἀφρι-
σμένα βουνά, ποῦ πετοῦσανε στὰ οὐράνια τὸ τσόφλι
μας, ποῦ περνοῦσανε δίπλα μας βιαστικὰ ἢ ξεμ-
προβάλανε μπρός μας, κλείνοντας τὴ διάδω! Μου-
σκεμένοι, ξεσκουφωτοί, ξετραχηλισμένοι, τὸ κεφάλι
μας τὸ νοιῶθαμε καζάνι καὶ τὴν καρδιά μας φω-
τιὰ, καμίνι, ποὺ κόρωςε! Παλαίθαμε σὰ στοιχιά
τὴ θάλασσα, τὸ πῆραμε στὸ φιλότιμον νὰν τὴ βά-
νομε κάτω! Τὸ βαπόρι ἐρχότανε σὰ ζαβλακωμένο,
γέροντας μονόπαντα, καὶ ὅλοι στὸ κάσσαρο μαζευ-
τήκανε στὴν ἀκρὴ καὶ μᾶς βλέπαμε· φωνές, κακὸ,
πατιρντὶ νὰ παραμερίσουμε· γὼ τὸ τιμόνι κατὰ ἴ-
σια πάνω τους· ὁ Σόφος λύσσαζε, τὰ κουπιὰ στὰ
χέρια του πετοῦσανε σπῆτες· μὲ δυὸ τιναχτές τὸ
βαρκάκι ρίχτηκε δίπλα τους· ρίχνω γὼ στὴ σκάλα
τὴν ἀπόχην καὶ σὲ μιὰ στιγμή κ' οἱ δυὸ μαζύκα

φαλώταμε στὸ καράβι· τὸ βαρκάκι χοροπηδοῦσε δε-
μένο στὴ σκάλα...

— Δὲν εἶναι παλλικαριὲς αὐτά, παιδί μου, εἴ-
ναι τρέλλες! Κιντο·έψατε τὰ νιάτα σας γιὰ ἓνα κα-
πρίτσιο, μπᾶ! παλαχὰ πράματα!

— Δὲν ξέρω τί σοῦρε νὰ τῆς πῆς τέτοιες ἱ-
στορίες! Τώρα θάναί ποῦ δὲ θὰ μᾶς ἀφήσῃ γιὰ ὅλο
τὸν κόσμον—εἴπ' ὁ Γιάννης θυμωμένος τ' Ἀράπη...

— Ἄς εἶναι, κυρά! Σὰ θίνε τὰ παιδιὰ νὰ πᾶ-
νε θὰ μ' ἀφήσουνε μίνα νὰ διαλέξω τὸν καιρὸ, νὰ
μὴν ἔχῃτε κανένα φόβο. Ἐγνοῖα σας, κερά, καὶ
ἔχω γὰ τὸν πόνο τῆς μάννας! Δὲν τὸ κουνῶ σὰ
δὲν ἔχω σιγουρέψῃ τὸν καιρὸ, σὲ μίνα νᾶχης μπι-
τσούνη!

— Σὺν εἶναι πιά κανένας ἐξοχος καιρὸς, ποῦ
φύλλο νὰ μὴ σιείται, σὰς ἀφίνω νὰ πᾶτε μὰ θὰ μοῦ
δώσῃ ὁ Ἀράπης τὸ λόγο του πὼς ἴσα μὲ τίς τρεῖς,
τὸ πολὺ, θὰ μείνετε· στὶς πέντε θέλω νᾶστε δῶ, τέ-
λειωσε!

— Ἄμ τί θὰ κάνουμε καὶ πέρα; θὰ φύγουμε
τὴν αὐγὴ, θὰ εἴμαστε καὶ στὶς ἑπτὰ, ἑφτάμισον· ὡς
τίς τρεῖς ἔχουνε τόσες ὥρες νὰ τριγυρνᾶνε. Ἐγνοῖα
σου, κερά, σὺν εἶναι μὲ μίνα φόβο δὲν ἔχεις!

— Μ' αὐτὲς τίς συμφωνίας μπορεῖτε νὰ πᾶτε...